

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
TEISĖS DEPARTAMENTAS

PAŽYMA

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL LIETUVOS
RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO KODEKSO 169, 170, 170¹ STRAIPSNIŲ PAKEITIMO
ĮSTATYMO PROJEKTO PATEIKIMO LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMUI“ PROJEKTO
(toliau – Projektas)
(TAP-16-910; TAIS NR. 16-4122(2))

2016-06-15 Nr. NV-1927

Vilnius

1. **Projekto rengėjas** – Teisingumo ministerija.
2. **Projekto tikslas, esmė** – Projektas parengtas, siekiant papildyti baudžiamojo kodekso 169, 170, 170¹ straipsniuose nurodytų nusikalstamų veikų sudėtis, jose papildomai numatant neįgalumo ir amžiaus požymius, baudžiamojo įstatymo kontekste laikytinus atskirais ir savarankiškais diskriminavimo, niekinimo, diskriminacijos ar smurto kurstymo arba neapykantos skatinimo pagrindais. Projektu siūlomais pakeitimais būtų užtikrintas baudžiamojo įstatymo nuostatų sisteminis suderinamumas, pašalinta baudžiamosios atsakomybės už Baudžiamojo kodekso 169-170¹ straipsniuose nurodytas nusikalstamas veikas reguliavimo spraga bei užtikrintas baudžiamojo įstatymo nuostatų atitikmuo Europos Sąjungos ir tarptautiniuose žmogaus teisių apsaugai skirtuose dokumentuose nurodytiems standartams.
3. **Derinimas** – Projektas buvo derintas su Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Europos teisės departamentu prie teisingumo ministerijos, Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba, asociacija „Lietuvos neįgaliųjų forumas“.
4. **Dalykinio ir teisinio vertinimo išvada** – Įvertinę Projekto atitiktį įstatymams bei teisės technikos reikalavimams, esminių pastabų ir pasiūlymų neturime.
5. Pažymėtina, kad Projektas iš esmės atitinka Vyriausybės darbo reglamento, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1994 m. rugpjūčio 11 d. nutarimu Nr. 728, reikalavimus.

Teisės departamento direktoriaus pavaduotojas

Aleksandras Radčenko

LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 30, LT-01104 Vilnius,
tel. (8 5) 266 2984, faks. (8 5) 262 5940, el. p. rastine@tm.lt,
atsisk. sąskaita LT267044060000269484 AB SEB bankas, banko kodas 70440.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188604955

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

2016-05-24 Nr. (1.5.) **LT-613**

DĖL ĮSTATYMO PROJEKTO PATEIKIMO

Teisingumo ministerija teikia Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 169, 170, 170¹ straipsnių pakeitimo įstatymo projektą (toliau – Įstatymo projektas).

Įstatymo projektas parengtas, siekiant papildyti baudžiamojo įstatymo 169 – 170¹ straipsniuose nurodytų nusikalstamų veikų sudėtis, jose papildomai numatant neįgalumo ir amžiaus požymius, baudžiamojo įstatymo kontekste laikytinus atskirais ir savarankiškais diskriminavimo, niekinimo, diskriminacijos ar smurto kurstymo arba neapykantos skatinimo pagrindais. Įstatymo projektu siūlomais pakeitimais būtų užtikrintas baudžiamojo įstatymo nuostatų sisteminis suderinamumas, pašalinta baudžiamosios atsakomybės už Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso (toliau – BK) 169 – 170¹ straipsniuose nurodytas nusikalstamas veikas reguliavimo spraga bei užtikrintas baudžiamojo įstatymo nuostatų atitikmuo Europos Sąjungos ir tarptautiniuose žmogaus teisių apsaugai skirtuose dokumentuose nurodytiems standartams.

Vadovaujantis Numatomos teisinio reguliavimo poveikio metodikos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. vasario 26 d. nutarimu Nr. 276 (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. spalio 16 d. nutarimo Nr. 1276 redakcija), 3 punktu, kuriame reglamentuojama, kad turi būti atliekamas prioritetinių teisėkūros iniciatyvų, įstatymų ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimų projektų, teikiamų svarstyti Lietuvos Respublikos Vyriausybei, numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimas, kai numatoma reglamentuoti iki tol nereglementuotus santykius, taip pat kai iš esmės keičiamas teisinis reguliavimas, įstatymų projektų poveikio vertinimas nėra atliekamas.

Įstatymo projektas atitinka Šešioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės veiklos programą, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2012 m. gruodžio 13 d. nutarimu Nr. XII-51.

Įstatymo projektas nėra notifikuotinas Europos Komisijai pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. gegužės 20 d. nutarimo Nr. 617 „Dėl Keitimosi informacija apie standartus, techninius reglamentus ir atitikties įvertinimo procedūras taisyklių patvirtinimo“ reikalavimus.

Įstatymo projektas parengtas laikantis Valstybinės kalbos, Įstatymų ir kitų teisės norminių aktų rengimo tvarkos įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas.

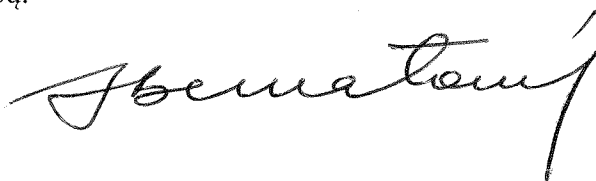
Įstatymo projektas paskelbti Lietuvos Respublikos Seimo teisės aktų informacinės sistemos (TAIS) Projektų registravimo posistemyje.

Įstatymo projektas buvo derintas su Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija, Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Europos teisės departamentu prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos, Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba ir Asociacija „Lietuvos neįgaliųjų forumas“. Dėl neatsižvelgtų institucijų pateiktų pastabų pridedama derinimo pažyma, į kitas institucijų teiktas pastabas buvo atsižvelgta arba minėtų pastabų pateikta nebuvo.

Įstatymo projektą parengė Teisingumo ministerijos Administracinės ir baudžiamosios justicijos departamento (direktorė Simona Mesonienė, tel. (8 5) 266 2873, el. p. simona.mesoniene@tm.lt) Baudžiamosios justicijos skyriaus (vedėjas Darius Mickevičius, tel. (8 5) 266 2966, el. p. darius.mickevicius@tm.lt) patarėjas Jevgenijus Kuzma (tel. (8 5) 266 2884, el. p. jevgenijus.kuzma@tm.lt).

PRIDEDAMA. 10 lapų.

Teisingumo ministras

Juozas Bernatoniš

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO KODEKSO 169, 170, 170¹
STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO PATEIKIMO
LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMUI**

2016 m.

d. Nr.

Vilnius

Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

1. Pritarti Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 169, 170, 170¹ straipsnių pakeitimo įstatymo projektui ir pateikti jį Lietuvos Respublikos Seimui.
2. Įgalioti teisingumo ministrą Juožą Bernatonių, o jam negalint dalyvauti – teisingumo viceministrą Giedrį Mozūraitį atstovauti Lietuvos Respublikos Vyriausybei svarstant nurodytą teisės akto projektą Lietuvos Respublikos Seime.

Ministras Pirmininkas

Teisingumo ministras

Teisingumo ministerijos
Administracinės ir baudžiamosios
justicijos departamento direktorė

Simona Mesonienė

Simona Mesonienė

Teisingumo ministras

Juozas Bernatoni

Juozas Bernatoni

AIŠKINAMASIS RAŠTAS
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO KODEKSO 169, 170, 170¹
STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso (toliau – BK) 169, 170, 170¹ straipsnių pakeitimo įstatymo projektas (toliau – Įstatymo projektas) parengtas, siekiant papildyti baudžiamojo įstatymo 169 – 170¹ straipsniuose nurodytų nusikalstamų veikų sudėtis, jose papildomai numatant neįgalumo ir amžiaus požymius, baudžiamojo įstatymo kontekste laikytinus atskirais ir savarankiškais diskriminavimo, niekinimo, diskriminacijos ar smurto kurstymo arba neapykantos skatinimo pagrindais. Įstatymo projektu siūlomais pakeitimais būtų užtikrintas baudžiamojo įstatymo nuostatų sisteminis suderinamumas, pašalinta baudžiamosios atsakomybės už BK 169 – 170¹ straipsniuose nurodytas nusikalstamas veikas reguliavimo spraga bei užtikrintas baudžiamojo įstatymo nuostatų atitiksmas Europos Sąjungos ir tarptautiniuose žmogaus teisių apsaugai skirtuose dokumentuose nurodytiems standartams.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymo projektą parengė Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija (Administracinės ir baudžiamosios justicijos departamento (direktorė Simona Mesonienė, tel. (8 5) 266 2873, el. p. simona.mesoniene@tm.lt) Baudžiamosios justicijos skyriaus (vedėjas Darius Mickevičius, tel. (8 5) 266 2966, el. p. darius.mickevicius@tm.lt) patarėjas Jevgenijus Kuzma (tel. (8 5) 266 2884, el. p. jevgenijus.kuzma@tm.lt).

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai

BK 169 – 170¹ straipsniai numato baudžiamąją atsakomybę už diskriminavimą dėl tautybės, rasės, lyties, kilmės, religijos ar kitos grupinės priklausomybės, kurstymą prieš bet kokios tautos, rasės, etninę, religinę ar kitokią žmonių grupę ir grupių ar organizacijų, turinčių tikslą diskriminuoti žmonių grupę arba kurstyti prieš ją, kūrimą ir veiklą. Pažymėtina, kad visuose paminėtuose baudžiamojo įstatymo straipsniuose nurodyti analogiški diskriminavimo, niekinimo, diskriminacijos ar smurto kurstymo arba neapykantos skatinimo pagrindai – lytis, seksualinė orientacija, rasė, tautybė, kalba, kilmė, socialinė padėtis, tikėjimas, įsitikinimai ir pažiūros. Tuo tarpu, žymiausiose Europos Sąjungos ir tarptautiniuose žmogaus teisių apsaugai skirtuose dokumentuose (įskaitant ir Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvenciją, Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartiją, Tarptautinį pilietinių ir politinių teisių paktą, Tarptautinį ekonominių, socialinių ir kultūrinių teisių paktą ir kt.) pateikiamas platesnis diskriminavimo (ir atitinkamai diskriminacijos ar smurto kurstymo arba neapykantos skatinimo) pagrindų sąrašas, t. y. asmens diskriminacija (ir atitinkamai jos tarptautinis draudimas) yra siejama su lyties, rasės, odos spalvos, tautinės ar socialinės kilmės, kalbos, religijos ar tikėjimo, politinių ar kitokių pažiūrų, priklausymo tautinei mažumai, turtinės padėties, gimimo, *negalios*, *amžiaus* ir seksualinės orientacijos požymiais. Aptariamuoju aspektu pažymėtina ir tai, kad Lietuvos Respublikos ratifikuota Jungtinių Tautų Neįgaliųjų teisių konvencija įpareigoja valstybes nars užtikrinti ir skatinti visapusišką neįgaliųjų visų žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių (įskaitant teisę į lygiavertę įstatymo apsaugą ir teisę vienodai naudotis įstatymo teikiamomis galimybėmis) įgyvendinimą, draudžia bet koki diskriminavimą dėl neįgalumo ir garantuoja neįgaliesiems vienodą ir veiksmingą teisinę apsaugą nuo diskriminavimo dėl bet kokios priežasties. Valstybės narės įpareigojamos imtis visų įstatymų leidybos (įskaitant įstatymų leidybos priemones, kad būtų pakeisti ar panaikinti galiojantys įstatymai, kiti teisės aktai, papročiai ir praktika, diskriminuojantys neįgaliuosius),

administracinių ir kitokių priemonių, kad būtų tinkamai įgyvendintos minėtos konvencijos pripažintos teisės.

Būtina pabrėžti ir tai, kad viename svarbiausių šiame kontekste – Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatyme (kurio paskirtis – užtikrinti, kad būtų įgyvendintos Lietuvos Respublikos Konstitucijos 29 straipsnio nuostatos, įtvirtinančios asmenų lygybę ir diskriminacijos draudimą, ir jau minėtų Europos Sąjungos ir tarptautinės teisės aktų analogiškos nuostatos) *diskriminacija* apibrėžta kaip „tiesioginė ir netiesioginė diskriminacija, priekabiavimas, nurodymas diskriminuoti lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, *amžiaus*, lytinės orientacijos, *negalios*, etninės priklausomybės, religijos pagrindu“. Tuo pačiu *lygios galimybės* minėtame įstatyme apibrėžiamos kaip „tarptautiniuose žmogaus ir piliečių teisių dokumentuose ir Lietuvos Respublikos įstatymuose įtvirtintų žmogaus teisių įgyvendinimas nepaisant lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, *amžiaus*, lytinės orientacijos, *negalios*, etninės priklausomybės, religijos“.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, pažymėtina, kad tiek Lietuvos Respublikos, tiek Europos Sąjungos ir tarptautinės teisės aktuose ne tik pripažįstama, kad praktikoje žmonių grupės ar jai priklausančio asmens diskriminacija *dėl negalios ir amžiaus* yra galima, bet ir vienareikšmiškai draudžiama tokio pobūdžio diskriminacija. Ne mažiau svarbu yra tai, kad minėtuose teisės aktuose *negalia ir amžius yra išskirti* kaip atskiri, savarankiški diskriminavimo pagrindai. Vadinasi, pripažįstama, kad šios asmenų grupės (pavyzdžiui, psichinę ir/ar fizinę negalią turinys asmenys, (iki)pensinio amžiaus asmenys, reprodukcinio amžiaus moterys ir pan.) gali būti diskriminuojami *vien tik dėl jų negalios ar amžiaus*.

Tuo tarpu, kompleksinė lyginamoji baudžiamojo įstatymo 169 – 170¹ straipsnių ir minėtų Europos Sąjungos ir tarptautinės teisės instrumentų bei Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymo nuostatų analizė leidžia daryti vienareikšmę išvadą, kad BK 169 – 170¹ straipsnių dispozicijos yra *per siauros ir neapima* neįgalumo ir amžiaus požymių (negalios ir amžiaus *neapima ir joks kitas* BK 169–170¹ straipsnių dispozicijose nurodytas diskriminavimo, niekinimo, diskriminacijos ar smurto kurstymo arba neapykantos skatinimo pagrindas), o neįgalieji ar skirtingų amžiaus kategorijų asmenys nėra išskirti kaip savarankiškos asmenų grupės, kurios (ar jai priklausančio atskiro asmens) atžvilgiu būtų įmanomas BK 169 – 170¹ straipsniuose nurodytų nusikalstamų veikų padarymas ir dėl šios priežasties pastarieji asmenys nepatenka į minėtų straipsnių taikymo sritį ir yra paliekami už baudžiamojo įstatymo reguliavimo ribų. Esamas baudžiamosios atsakomybės už BK 169–170¹ straipsniuose numatytas nusikalstamas veikas reglamentavimas lemia tai, kad baudžiamojon atsakomybėn asmenys galėtų būti traukiami tik tada, jei neįgalų ar tam tikro amžiaus sulaukusį asmenį diskriminuotų ar pan. ir kitu (pavyzdžiui, lyties, seksualinės orientacijos, tautybės ar pan.) pagrindu, tačiau neįgalaus ar tam tikro amžiaus asmens diskriminavimas ar pan. *vien tik dėl negalios ar amžiaus* baudžiamosios atsakomybės neužtrauktų.

Galiausiai pabrėžtina ir tai, kad sisteminė baudžiamojo įstatymo nuostatų analizė leidžia aptariamuoju aspektu konstatuoti ir paties teisinio reguliavimo nenuoseklumą, kadangi, nepaisant to, kad neįgalumo ir amžiaus požymiai *nėra numatyti* BK 169 – 170¹ straipsniuose, tuo pačiu metu neįgalumas ir amžius, kaip vieni iš galimų neapykantos išraiškos savarankiškų pagrindų, *yra numatyti* BK 60 straipsnyje nurodytoje baudžiamąją atsakomybę sunkinančioje aplinkybėje ir BK 129, 135 ir 138 straipsniuose nurodytų nusikaltimų kvalifikuotose sudėtyse.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, teigtina, kad toks teisiškai skirtingas neįgaliųjų ar skirtingų amžiaus kategorijų asmenų traktavimas baudžiamojo įstatymo rėmuose yra objektyviai nepateisinamas ir dėl šios priežasties BK 169–170¹ straipsnių dispozicijos pildytinos savarankiškais neįgalumo ir amžiaus požymiais.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Įstatymo projekto 1 – 3 straipsniais siūloma BK 169 – 170¹ straipsniuose nurodytų nusikalstamų veikų sudėtyse, kaip atskirus ir savarankiškus diskriminavimo, niekinimo,

diskriminacijos ar smurto kurstymo arba neapykantos skatinimo pagrindus, papildomai numatyti neįgalumo ir amžiaus požymius.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Numatoma, kad Įstatymo projektas neturės neigiamų pasekmių, kadangi jo nuostatomis tik nežymiai koreguojamos baudžiamojo įstatymo nuostatos.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai
Įstatymo projekto priėmimas įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai neturės.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai
Įstatymo projekto priėmimas įtakos verslo sąlygoms ir jo plėtrai neturės.

8. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Priėmus Įstatymo projektą, kitų teisės aktų priimti, keisti ar pripažinti negaliojančiais nereikės.

9. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų. Įstatymų projektų sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

10. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir yra suderintas su Europos Sąjungos teisės aktais.

11. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti

Įstatymo projektui įgyvendinti nereikės įgyvendinamųjų teisės aktų.

12. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Įstatymo projektui įgyvendinti papildomų valstybės biudžeto lėšų nereikės.

13. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Prieš rengiant Įstatymo projektą (Teisingumo ministerijos 2015 m. gruodžio 8 d. raštu Nr. (1.39)7R-8411) iš Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos, Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Lietuvos Respublikos generalinės prokuratūros ir Lietuvos teisės instituto buvo gautos *teigiamos nuomonės* dėl Teisingumo ministerijos iškeltos minties dėl baudžiamojo įstatymo pakeitimo aptariamuoju aspektu tikslingumo.

Taip pat Įstatymo projektas buvo derintas su Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija, Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Europos teisės

departamentu prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos, Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba ir Asociacija „Lietuvos neįgaliųjų forumas“.

14. Įstatymo projekto reikšminiai žodžiai

Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam Įstatymo projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant reikšminius žodžius pagal Europos žodyną *Eurovoc*: „Baudžiamasis kodeksas“, „diskriminacija“, „diskriminavimo pagrindai“, „neapykantos skatinimas“, „baudžiamoji atsakomybė“.

15. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.

Teisingumo ministras

Juozas Bernatoni

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
BAUDŽIAMOJO KODEKSO 169, 170, 170¹ STRAIPSNIŲ PAKEITIMO
ĮSTATYMAS**

2016 m.

d. Nr.

Vilnius

1 straipsnis. 169 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 169 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„169 straipsnis. Diskriminavimas dėl tautybės, rasės, lyties, kilmės, religijos ar kitos grupinės priklausomybės

Tas, kas atliko veiksmus, kuriais siekta žmonių grupei ar jai priklausančiam asmeniui dėl amžiaus, lyties, seksualinės orientacijos, neįgalumo, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų sutrukdyti lygiomis teisėmis su kitais dalyvauti politinėje, ekonominėje, socialinėje, kultūrinėje, darbo ar kitoje veikloje arba suvaržyti tokios žmonių grupės ar jai priklausančio asmens teises ir laisves,

baudžiamas viešaisiais darbais arba bauda, arba laisvės apribojimu, arba areštu, arba laisvės atėmimu iki trejų metų.“

2 straipsnis. 170 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 170 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„170 straipsnis. Kurstymas prieš bet kokios tautos, rasės, etninę, religinę ar kitokią žmonių grupę

1. Tas, kas turėdamas tikslą platinti gamino, įsigijo, siuntė, gabeno, laikė dalykus, kuriuose tyčiojamasi, niekinama, skatinama neapykanta ar kurstoma diskriminuoti žmonių grupę ar jai priklausančią asmenį dėl amžiaus, lyties, seksualinės orientacijos, neįgalumo, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų arba kurstoma smurtauti, fiziškai susidoroti su tokia žmonių grupe ar jai priklausančiu asmeniu, arba juos platino,

baudžiamas bauda arba laisvės apribojimu, arba areštu, arba laisvės atėmimu iki vienerių metų.

2. Tas, kas viešai tyčiojosi, niekino, skatino neapykantą ar kurstė diskriminuoti žmonių grupę ar jai priklausančią asmenį dėl amžiaus, lyties, seksualinės orientacijos, neįgalumo, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų,

baudžiamas bauda arba laisvės apribojimu, arba areštu, arba laisvės atėmimu iki dvejų metų.

3. Tas, kas viešai kurstė smurtauti, fiziškai susidoroti su žmonių grupe ar jai priklausančiu asmeniu dėl amžiaus, lyties, seksualinės orientacijos, neįgalumo, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų arba finansavo ar kitaip materialiai rėmė tokią veiklą,

baudžiamas bauda arba laisvės apribojimu, arba areštu, arba laisvės atėmimu iki trejų metų.

4. Už šiame straipsnyje numatytas veikas atsako ir juridinis asmuo.“

3 straipsnis. 170¹ straipsnio pakeitimas

Pakeisti 170¹ straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Tas, kas kūrė bendrininkų ar organizuotą grupę arba organizaciją, turinčią tikslą diskriminuoti žmonių grupę dėl amžiaus, lyties, seksualinės orientacijos, neįgalumo, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų arba kurstyti prieš ją, arba dalyvavo tokios grupės ar organizacijos veikloje, arba finansavo ar kitaip materialiai rėmė tokią grupę ar organizaciją,

baudžiamas bauda arba laisvės apribojimu, arba areštu, arba laisvės atėmimu iki vienerių metų.“

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

**Teisingumo ministerijos
Administracinės ir baudžiamosios
justicijos departamento direktorė**

Simona Mesonienė
ND66-6516

Teisingumo ministras

Juozas Bernatonių
Juozas Bernatoniš

LIETUVOS RESPUBLIKOS
BAUDŽIAMOJO KODEKSO 169, 170, 170¹ STRAIPSNIŲ PAKEITIMO
ĮSTATYMAS

2016 m.

d. Nr.

Vilnius

1 straipsnis. 169 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 169 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„169 straipsnis. Diskriminavimas dėl tautybės, rasės, lyties, kilmės, religijos ar kitos grupinės priklausomybės

Tas, kas atliko veiksmus, kuriais siekta žmonių grupei ar jai priklausančiam asmeniui dėl **amžiaus**, lyties, seksualinės orientacijos, **neįgalumo**, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų sutrukdyti lygiomis teisėmis su kitais dalyvauti politinėje, ekonominėje, socialinėje, kultūrinėje, darbo ar kitoje veikloje arba suvaržyti tokios žmonių grupės ar jai priklausančio asmens teises ir laisves,

baudžiamas viešaisiais darbais arba bauda, arba laisvės apribojimu, arba areštu, arba laisvės atėmimu iki trejų metų.“

2 straipsnis. 170 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 170 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„170 straipsnis. Kurstymas prieš bet kokios tautos, rasės, etninę, religinę ar kitokią žmonių grupę

1. Tas, kas turėdamas tikslą platinti gamino, įsigijo, siuntė, gabeno, laikė dalykus, kuriuose tyčiojamasi, niekinama, skatinama neapykanta ar kurstoma diskriminuoti žmonių grupę ar jai priklausančią asmenį dėl **amžiaus**, lyties, seksualinės orientacijos, **neįgalumo**, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų arba kurstoma smurtauti, fiziškai susidoroti su tokia žmonių grupe ar jai priklausančiu asmeniu, arba juos platino,

baudžiamas bauda arba laisvės apribojimu, arba areštu, arba laisvės atėmimu iki vienerių metų.

2. Tas, kas viešai tyčiojosi, niekino, skatino neapykantą ar kurstė diskriminuoti žmonių grupę ar jai priklausančią asmenį dėl **amžiaus**, lyties, seksualinės orientacijos, **neįgalumo**, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų,

baudžiamas bauda arba laisvės apribojimu, arba areštu, arba laisvės atėmimu iki dvejų metų.

3. Tas, kas viešai kurstė smurtauti, fiziškai susidoroti su žmonių grupe ar jai priklausančiu asmeniu dėl **amžiaus**, lyties, seksualinės orientacijos, **neįgalumo**, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų arba finansavo ar kitaip materialiai rėmė tokią veiklą,

baudžiamas bauda arba laisvės apribojimu, arba areštu, arba laisvės atėmimu iki trejų metų.

4. Už šiame straipsnyje numatytas veikas atsako ir juridinis asmuo.“

3 straipsnis. 170¹ straipsnio pakeitimas

Pakeisti 170¹ straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Tas, kas kūrė bendrininkų ar organizuotą grupę arba organizaciją, turinčią tikslą diskriminuoti žmonių grupę dėl **amžiaus**, lyties, seksualinės orientacijos, **neįgalumo**, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų arba kurstyti prieš ją, arba dalyvavo tokios grupės ar organizacijos veikloje, arba finansavo ar kitaip materialiai rėmė tokią grupę ar organizaciją,

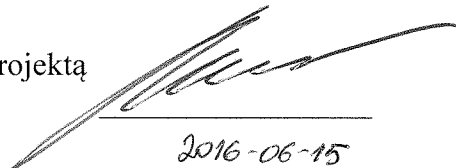
baudžiamas bauda arba laisvės apribojimu, arba areštu, arba laisvės atėmimu iki vienerių metų.“

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

Teisingumo ministras
J. Bernatonių
Juozas Bernatoniš

Siūlau įtraukti į Vyriausybės posėdžio (pasitarimo) darbotvarkės projektą

2016-06-15

Dėl Baudžiamojo kodekso 169, 170, 170-1 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto (TAP-16-910) (16-4122(2))

Pranešėjas: teisingumo ministras J. Bernatoniš

Dalyvauja: TM Administracinės ir baudžiamosios justicijos departamento Baudžiamosios justicijos skyriaus patarėjas J. Kuzma

Klausimo kuratorius: N. Makštelienė

N.M.
20160606

<p>Apsvarstyta ministerijų atstovų pasitarime</p> <p><u>2016-06-14</u> (data)</p>	<p>Ministerijų atstovų pasitarimo protokolo išrašas</p> <p>1. Pasiūlytą TM atsiųstą į TD redakcinę pastabą.</p> <p>2. Projektą svarstytą Vyriausybės posėdžio A dalyje.</p>
<p>Informacija apie projekto svarstymą Vyriausybės pasitarime ar/ir Vyriausybės posėdyje</p>	<p>Papildoma informacija</p>

Patikslintas

VYRIAUSYBĖS TEISĖS AKTO
(SPRENDIMO) PROJEKTAS
Nr. - TAP-16-910(2)
TAP-16-911(2)

prie 3 klausimo (LRV pos.)

LIETUVOS RESPUBLIKOS
VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
2016-06-17 G-4466
data Nr.

LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 30, LT-01104 Vilnius,
tel. (8 5) 266 2984, faks. (8 5) 262 5940, el. p. rastine@tm.lt,
atsisk. sąskaita LT267044060000269484 AB SEB bankas, banko kodas 70440.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188604955

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

2016-06-17 Nr. (1.5.)ST-454

DĖL ĮSTATYMO PROJEKTO PATEIKIMO

Teisingumo ministerija, įvertinusi 2016 m. birželio 14 d. ministerijų atstovų (viceministrų, ministerijų kanclerių) pasitarime išsakytas Vyriausybės kanceliarijos Teisės departamento pastabas (2016 m. gegužės 30 d. pažyma Nr. NV-1717), teikia Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 169, 170, 170¹ straipsnių pakeitimo įstatymo projektą (toliau – Įstatymo projektas) svarstyti Vyriausybės posėdyje.

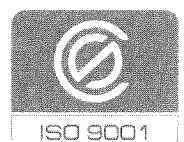
Įstatymo projektas parengtas, siekiant papildyti baudžiamojo įstatymo 169 – 170¹ straipsniuose nurodytų nusikalstamų veikų sudėtis, jose papildomai numatant neįgalumo ir amžiaus požymius, baudžiamojo įstatymo kontekste laikytinus atskirais ir savarankiškais diskriminavimo, niekinimo, diskriminacijos ar smurto kurstymo arba neapykantos skatinimo pagrindais. Įstatymo projektu siūlomais pakeitimais būtų užtikrintas baudžiamojo įstatymo nuostatų sisteminis suderinamumas, pašalinta baudžiamosios atsakomybės už Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 169 – 170¹ straipsniuose nurodytas nusikalstamas veikas reguliavimo spraga bei užtikrintas baudžiamojo įstatymo nuostatų atitikmuo Europos Sąjungos ir tarptautiniuose žmogaus teisių apsaugai skirtuose dokumentuose nurodytiems standartams.

Vadovaujantis Numatomos teisinio reguliavimo poveikio metodikos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. vasario 26 d. nutarimu Nr. 276 (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. spalio 16 d. nutarimo Nr. 1276 redakcija), 3 punktu, kuriame reglamentuojama, kad turi būti atliekamas prioritetinių teisėkūros iniciatyvų, įstatymų ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimų projektų, teikiamų svarstyti Lietuvos Respublikos Vyriausybei, numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimas, kai numatoma reglamentuoti iki tol nereglementuotus santykius, taip pat kai iš esmės keičiamas teisinis reguliavimas, Įstatymo projekto poveikio vertinimas nėra atliekamas.

Įstatymo projektas atitinka Šešioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės veiklos programą, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2012 m. gruodžio 13 d. nutarimu Nr. XII-51.

Įstatymo projektas nėra notifikuotinas Europos Komisijai pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. gegužės 20 d. nutarimo Nr. 617 „Dėl Keitimosi informacija apie standartus, techninius reglamentus ir atitikties įvertinimo procedūras taisyklių patvirtinimo“ reikalavimus.

Įstatymo projektas parengtas laikantis Valstybinės kalbos, Įstatymų ir kitų teisės norminių aktų rengimo tvarkos įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas.

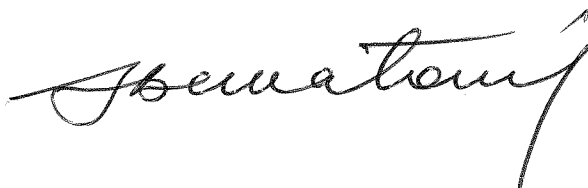
Įstatymo projektas paskelbtas Lietuvos Respublikos Seimo teisės aktų informacinės sistemos (TAIS) Projektų registravimo posistemyje.

Įstatymo projektas buvo derintas su Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija, Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Europos teisės departamentu prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos, Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba ir Asociacija „Lietuvos neįgaliųjų forumas“. Dėl neatsižvelgtų institucijų pateiktų pastabų pridedama derinimo pažyma, į kitas institucijų teiktas pastabas buvo atsižvelgta arba minėtų pastabų pateikta nebuvo.

Įstatymo projektą parengė Teisingumo ministerijos Administracinės ir baudžiamosios justicijos departamento (direktorė Simona Mesonienė, tel. (8 5) 266 2873, el. p. simona.mesoniene@tm.lt), Baudžiamosios justicijos skyriaus (vedėjas Darius Mickevičius, tel. (8 5) 266 2966, el. p. darius.mickevicius@tm.lt), patarėjas Jevgenijus Kuzma (tel. (8 5) 266 2884, el. p. jevgenijus.kuzma@tm.lt).

PRIDEDAMA. 11 lapų.

Teisingumo ministras

Juozas Bernatoniš

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO KODEKSO 169, 170, 170¹
STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO PATEIKIMO
LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMUI

2016 m.

d. Nr.

Vilnius

Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

1. Pritarti Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 169, 170, 170¹ straipsnių pakeitimo įstatymo projektui ir pateikti jį Lietuvos Respublikos Seimui.
2. Įgalioti teisingumo ministrą Juožą Bernatonių, o jam negalint dalyvauti – teisingumo viceministrą Giedrių Mozūraitį atstovauti Lietuvos Respublikos Vyriausybei svarstant nurodytą įstatymo projektą Lietuvos Respublikos Seime.

Ministras Pirmininkas

Teisingumo ministras

Administracinės ir baudžiamosios
justicijos departamento
Bausmių vykdymo sistemos skyriaus
vedėjas

Marius Bonstelis

Teisingumo ministras

Juozas Bernatoniš

AIŠKINAMASIS RAŠTAS
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO KODEKSO 169, 170, 170¹
STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso (toliau – BK) 169, 170, 170¹ straipsnių pakeitimo įstatymo projektas (toliau – Įstatymo projektas) parengtas, siekiant papildyti baudžiamojo įstatymo 169 – 170¹ straipsniuose nurodytų nusikalstamų veikų sudėtis, jose papildomai numatant neįgalumo ir amžiaus požymius, baudžiamojo įstatymo kontekste laikytinus atskirais ir savarankiškais diskriminavimo, niekinimo, diskriminacijos ar smurto kurstymo arba neapykantos skatinimo pagrindais. Įstatymo projektu siūlomais pakeitimais būtų užtikrintas baudžiamojo įstatymo nuostatų sisteminis suderinamumas, pašalinta baudžiamosios atsakomybės už BK 169 – 170¹ straipsniuose nurodytas nusikalstamas veikas reguliavimo spraga bei užtikrintas baudžiamojo įstatymo nuostatų atitikmuo Europos Sąjungos ir tarptautiniuose žmogaus teisių apsaugai skirtuose dokumentuose nurodytiems standartams.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymo projektą parengė Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija (Administracinės ir baudžiamosios justicijos departamento (direktorė Simona Mesonienė, tel. (8 5) 266 2873, el. p. simona.mesoniene@tm.lt), Baudžiamosios justicijos skyriaus (vedėjas Darius Mickevičius, tel. (8 5) 266 2966, el. p. darius.mickevicius@tm.lt), patarėjas Jevgenijus Kuzma (tel. (8 5) 266 2884, el. p. jevgenijus.kuzma@tm.lt).

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai

BK 169 – 170¹ straipsniai numato baudžiamąją atsakomybę už diskriminavimą dėl tautybės, rasės, lyties, kilmės, religijos ar kitos grupinės priklausomybės, kurstymą prieš bet kokios tautos, rasės, etninę, religinę ar kitokią žmonių grupę ir grupių ar organizacijų, turinčių tikslą diskriminuoti žmonių grupę arba kurstyti prieš ją, kūrimą ir veiklą. Pažymėtina, kad visuose paminėtuose baudžiamojo įstatymo straipsniuose nurodyti analogiški diskriminavimo, niekinimo, diskriminacijos ar smurto kurstymo arba neapykantos skatinimo pagrindai – lytis, seksualinė orientacija, rasė, tautybė, kalba, kilmė, socialinė padėtis, tikėjimas, įsitikinimai ir pažiūros. Tuo tarpu, Europos Sąjungos ir tarptautiniuose žmogaus teisių apsaugai skirtuose dokumentuose (Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvenciją, Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartiją, Tarptautinį pilietinių ir politinių teisių paktą, Tarptautinį ekonominių, socialinių ir kultūrinių teisių paktą ir kt.) pateikiamas platesnis diskriminavimo (ir atitinkamai diskriminacijos ar smurto kurstymo arba neapykantos skatinimo) pagrindų sąrašas, t. y. asmens diskriminacija (ir atitinkamai jos tarptautinis draudimas) yra siejama su lyties, rasės, odos spalvos, tautinės ar socialinės kilmės, kalbos, religijos ar tikėjimo, politinių ar kitokių pažiūrų, priklausymo tautinei mažumai, turtinės padėties, gimimo, *negalios*, *amžiaus* ir seksualinės orientacijos požymiais. Aptariamuoju aspektu pažymėtina ir tai, kad Lietuvos Respublikos ratifikuota Jungtinių Tautų Neįgaliųjų teisių konvencija įpareigoja valstybes nares užtikrinti ir skatinti visapusišką neįgaliųjų visų žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių (įskaitant teisę į lygiavertę įstatymo apsaugą ir teisę vienodai naudotis įstatymo teikiamomis galimybėmis) įgyvendinimą, draudžia bet kokią diskriminavimą dėl neįgalumo ir garantuoja neįgaliesiems vienodą ir veiksmingą teisinę apsaugą nuo diskriminavimo dėl bet kokios priežasties. Valstybės narės įpareigojamos imtis visų įstatymų leidybos (įskaitant įstatymų leidybos priemones, kad būtų pakeisti ar panaikinti galiojantys

įstatymai, kiti teisės aktai, papročiai ir praktika, diskriminuojantys neįgaliuosius), administracinių ir kitokių priemonių, kad būtų tinkamai įgyvendintos minėtos konvencijos pripažintos teisės.

Būtina pabrėžti ir tai, kad viename svarbiausių šiame kontekste – Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatyme (kurio paskirtis – užtikrinti, kad būtų įgyvendintos Lietuvos Respublikos Konstitucijos 29 straipsnio nuostatos, įtvirtinančios asmenų lygybę ir diskriminacijos draudimą, ir jau minėtų Europos Sąjungos ir tarptautinės teisės aktų analogiškos nuostatos) *diskriminacija* apibrėžta kaip „tiesioginė ir netiesioginė diskriminacija, priekabiavimas, nurodymas diskriminuoti lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, *amžiaus*, lytinės orientacijos, *negalios*, etninės priklausomybės, religijos pagrindu“. Tuo pačiu *lygios galimybės* minėtame įstatyme apibrėžiamos kaip „tarptautiniuose žmogaus ir piliečių teisių dokumentuose ir Lietuvos Respublikos įstatymuose įtvirtintų žmogaus teisių įgyvendinimas nepaisant lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, *amžiaus*, lytinės orientacijos, *negalios*, etninės priklausomybės, religijos“.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, pažymėtina, kad tiek Lietuvos Respublikos, tiek Europos Sąjungos ir tarptautinės teisės aktuose ne tik pripažįstama, kad praktikoje žmonių grupės ar jai priklausančio asmens diskriminacija *dėl negalios ir amžiaus* yra galima, bet ir vienareikšmiškai draudžiama tokio pobūdžio diskriminacija. Ne mažiau svarbu yra tai, kad minėtuose teisės aktuose *negalia ir amžius yra išskirti* kaip atskiri, savarankiški diskriminavimo pagrindai. Vadinasi, pripažįstama, kad šios asmenų grupės (pavyzdžiui, psichinę ir/ar fizinę negalią turinys asmenys, (iki)pensinio amžiaus asmenys, reprodukcinio amžiaus moterys ir pan.) gali būti diskriminuojami *vien tik dėl jų negalios ar amžiaus*.

Tuo tarpu, kompleksinė lyginamoji baudžiamojo įstatymo 169 – 170¹ straipsnių ir minėtų Europos Sąjungos ir tarptautinės teisės instrumentų bei Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymo nuostatų analizė leidžia daryti vienareikšmę išvadą, kad BK 169 – 170¹ straipsnių dispozicijos yra *per siauros ir neapima* neįgalumo ir amžiaus požymių (negalios ir amžiaus *neapima ir joks kitas* BK 169–170¹ straipsnių dispozicijose nurodytas diskriminavimo, niekinimo, diskriminacijos ar smurto kurstymo arba neapykantos skatinimo pagrindas), o neįgalieji ar skirtingų amžiaus kategorijų asmenys nėra išskirti kaip savarankiškos asmenų grupės, kurios (ar jai priklausančio atskiro asmens) atžvilgiu būtų įmanomas BK 169 – 170¹ straipsniuose nurodytų nusikalstamų veikų padarymas ir dėl šios priežasties pastarieji asmenys nepatenka į minėtų straipsnių taikymo sritį ir yra paliekami už baudžiamojo įstatymo reguliavimo ribų. Esamas baudžiamosios atsakomybės už BK 169–170¹ straipsniuose numatytas nusikalstamas veikas reglamentavimas lemia tai, kad baudžiamojon atsakomybėn asmenys galėtų būti traukiami tik tada, jei neįgalų ar tam tikro amžiaus sulaukusį asmenį diskriminuotų ar pan. ir kitu (pavyzdžiui, lyties, seksualinės orientacijos, tautybės ar pan.) pagrindu, tačiau neįgalaus ar tam tikro amžiaus asmens diskriminavimas ar pan. *vien tik dėl negalios ar amžiaus* baudžiamosios atsakomybės neužtrauktų.

Pabrėžtina ir tai, kad sisteminė baudžiamojo įstatymo nuostatų analizė leidžia aptariamuoju aspektu konstatuoti ir paties teisinio reguliavimo nenuoseklumą, kadangi, nepaisant to, kad neįgalumo ir amžiaus požymiai *nėra numatyti* BK 169 – 170¹ straipsniuose, tuo pačiu metu neįgalumas ir amžius, kaip vieni iš galimų neapykantos išraiškos savarankiškų pagrindų, *yra numatyti* BK 60 straipsnyje nurodytoje baudžiamąją atsakomybę sunkinančioje aplinkybėje ir BK 129, 135 ir 138 straipsniuose nurodytų nusikaltimų kvalifikuotose sudėtyse.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, teigtina, kad toks teisiškai skirtingas neįgaliųjų ar skirtingų amžiaus kategorijų asmenų traktavimas baudžiamojo įstatymo rėmuose yra objektyviai nepateisinamas ir dėl šios priežasties BK 169–170¹ straipsnių dispozicijos pildytinos savarankiškais neįgalumo ir amžiaus požymiais.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Įstatymo projekto 1 – 3 straipsniais siūloma BK 169 – 170¹ straipsniuose nurodytų nusikalstamų veikų sudėtyse, kaip atskirus ir savarankiškus diskriminavimo, niekinimo,

diskriminacijos ar smurto kurstymo arba neapykantos skatinimo pagrindus, papildomai numatyti neįgalumo ir amžiaus požymius.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Numatoma, kad Įstatymo projektas neturės neigiamų pasekmių, kadangi jo nuostatomis tik nežymiai koreguojamos baudžiamojo įstatymo nuostatos.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai
Įstatymo projekto priėmimas įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai neturės.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai
Įstatymo projekto priėmimas įtakos verslo sąlygoms ir jo plėtrai neturės.

8. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Priėmus Įstatymo projektą, kitų teisės aktų priimti, keisti ar pripažinti negaliojančiais nereikės.

9. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų. Įstatymų projektų sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

10. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir yra suderintas su Europos Sąjungos teisės aktais.

11. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti

Įstatymo projektui įgyvendinti nereikės įgyvendinamųjų teisės aktų.

12. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Įstatymo projektui įgyvendinti papildomų valstybės biudžeto lėšų nereikės.

13. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Įstatymo projektas buvo suderintas su Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija, Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Europos teisės departamentu prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos, Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba ir Asociacija „Lietuvos neįgalųjų forumas“.

14. Įstatymo projekto reikšminiai žodžiai

Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam Įstatymo projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant reikšminius žodžius pagal Europos žodyną *Eurovoc*: „Baudžiamasis kodeksas“, „diskriminacija“, „diskriminavimo pagrindai“, „neapykantos skatinimas“, „baudžiamoji atsakomybė“.

15. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.

Teisingumo ministras
Juozas Bernatonių
Juozas Bernatoniš

LIETUVOS RESPUBLIKOS
BAUDŽIAMOJO KODEKSO 169, 170, 170¹ STRAIPSNIŲ PAKEITIMO
ĮSTATYMAS

2016 m.

d. Nr.

Vilnius

1 straipsnis. 169 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 169 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„169 straipsnis. Diskriminavimas dėl tautybės, rasės, lyties, kilmės, religijos ar kitos grupinės priklausomybės

Tas, kas atliko veiksmus, kuriais siekta žmonių grupei ar jai priklausančiam asmeniui dėl amžiaus, lyties, seksualinės orientacijos, neįgalumo, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų sutrukdyti lygiomis teisėmis su kitais dalyvauti politinėje, ekonominėje, socialinėje, kultūrinėje, darbo ar kitoje veikloje arba suvaržyti tokios žmonių grupės ar jai priklausančio asmens teises ir laisves,

baudžiamas viešaisiais darbais arba bauda, arba laisvės apribojimu, arba areštu, arba laisvės atėmimu iki trejų metų.“

2 straipsnis. 170 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 170 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„170 straipsnis. Kurstymas prieš bet kokios tautos, rasės, etninę, religinę ar kitokią žmonių grupę

1. Tas, kas turėdamas tikslą platinti gamino, įsigijo, siuntė, gabeno, laikė dalykus, kuriuose tyčiojamasi, niekinama, skatinama neapykanta ar kurstoma diskriminuoti žmonių grupę ar jai priklausančią asmenį dėl amžiaus, lyties, seksualinės orientacijos, neįgalumo, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų arba kurstoma smurtauti, fiziškai susidoroti su tokia žmonių grupe ar jai priklausančiu asmeniu, arba juos platino,

baudžiamas bauda arba laisvės apribojimu, arba areštu, arba laisvės atėmimu iki vienerių metų.

2. Tas, kas viešai tyčiojosi, niekino, skatino neapykantą ar kurstė diskriminuoti žmonių grupę ar jai priklausančią asmenį dėl amžiaus, lyties, seksualinės orientacijos, neįgalumo, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų,

baudžiamas bauda arba laisvės apribojimu, arba areštu, arba laisvės atėmimu iki dvejų metų.

3. Tas, kas viešai kurstė smurtauti, fiziškai susidoroti su žmonių grupe ar jai priklausančiu asmeniu dėl amžiaus, lyties, seksualinės orientacijos, neįgalumo, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų arba finansavo ar kitaip materialiai rėmė tokią veiklą,

baudžiamas bauda arba laisvės apribojimu, arba areštu, arba laisvės atėmimu iki trejų metų.

4. Už šiame straipsnyje numatytas veikas atsako ir juridinis asmuo.“

3 straipsnis. 170¹ straipsnio pakeitimas

Pakeisti 170¹ straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Tas, kas kūrė bendrininkų ar organizuotą grupę arba organizaciją, turinčią tikslą diskriminuoti žmonių grupę dėl amžiaus, lyties, seksualinės orientacijos, neįgalumo, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų arba kurstyti prieš ją, arba dalyvavo tokios grupės ar organizacijos veikloje, arba finansavo ar kitaip materialiai rėmė tokią grupę ar organizaciją,

baudžiamas bauta arba laisvės apribojimu, arba areštu, arba laisvės atėmimu iki vienerių metų.“

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

Administracinės baudžiamosios
 įstatymų
 vykdymo
 Marius
 2016-06-06

Teisingumo ministras
 Juozas Bernatonių
 Juozas Bernatoniš

LIETUVOS RESPUBLIKOS
BAUDŽIAMOJO KODEKSO 169, 170, 170¹ STRAIPSNIŲ PAKEITIMO
ĮSTATYMAS

2016 m.

d. Nr.

Vilnius

1 straipsnis. 169 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 169 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„169 straipsnis. Diskriminavimas dėl tautybės, rasės, lyties, kilmės, religijos ar kitos grupinės priklausomybės

Tas, kas atliko veiksmus, kuriais siekta žmonių grupei ar jai priklausančiam asmeniui dėl **amžiaus**, lyties, seksualinės orientacijos, **neįgalumo**, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų sutrukdyti lygiomis teisėmis su kitais dalyvauti politinėje, ekonominėje, socialinėje, kultūrinėje, darbo ar kitoje veikloje arba suvaržyti tokios žmonių grupės ar jai priklausančio asmens teises ir laisves,

baudžiamas viešaisiais darbais arba bauda, arba laisvės apribojimu, arba areštu, arba laisvės atėmimu iki trejų metų.“

2 straipsnis. 170 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 170 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„170 straipsnis. Kurstymas prieš bet kokios tautos, rasės, etninę, religinę ar kitokią žmonių grupę

1. Tas, kas turėdamas tikslą platinti gamino, įsigijo, siuntė, gabeno, laikė dalykus, kuriuose tyčiojamasi, niekinama, skatinama neapykanta ar kurstoma diskriminuoti žmonių grupę ar jai priklausančią asmenį dėl **amžiaus**, lyties, seksualinės orientacijos, **neįgalumo**, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų arba kurstoma smurtauti, fiziškai susidoroti su tokia žmonių grupe ar jai priklausančiu asmeniu, arba juos platino,

baudžiamas bauda arba laisvės apribojimu, arba areštu, arba laisvės atėmimu iki vienerių metų.

2. Tas, kas viešai tyčiojosi, niekino, skatino neapykantą ar kurstė diskriminuoti žmonių grupę ar jai priklausančią asmenį dėl **amžiaus**, lyties, seksualinės orientacijos, **neįgalumo**, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų,

baudžiamas bauda arba laisvės apribojimu, arba areštu, arba laisvės atėmimu iki dvejų metų.

3. Tas, kas viešai kurstė smurtauti, fiziškai susidoroti su žmonių grupe ar jai priklausančiu asmeniu dėl **amžiaus**, lyties, seksualinės orientacijos, **neįgalumo**, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų arba finansavo ar kitaip materialiai rėmė tokią veiklą,

baudžiamas bauda arba laisvės apribojimu, arba areštu, arba laisvės atėmimu iki trejų metų.

4. Už šiame straipsnyje numatytas veikas atsako ir juridinis asmuo.“

3 straipsnis. 170¹ straipsnio pakeitimas

Pakeisti 170¹ straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Tas, kas kūrė bendrininkų ar organizuotą grupę arba organizaciją, turinčią tikslą diskriminuoti žmonių grupę dėl **amžiaus**, lyties, seksualinės orientacijos, **neįgalumo**, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų arba kurstyti prieš ją, arba dalyvavo tokios grupės ar organizacijos veikloje, arba finansavo ar kitaip materialiai rėmė tokią grupę ar organizaciją,

baudžiamas bauda arba laisvės apribojimu, arba areštu, arba laisvės atėmimu iki vienerių metų.“

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

Teisingumo ministras
Juozas Bernatonių
Juozas Bernatoniš

DERINIMO PAŽYMA
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO KODEKSO 169, 170, 170¹ STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO

Eil. Nr.	Institucijos pavadinimas	Pastabos ir pasiūlymai	Argumentai, kodėl į pastabas ir pasiūlymus neatsižvelgta
	Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybos 2016-04-21 raštas Nr. (16)DOK-133-S-289	Teisinėje literatūroje bei nacionaliniuose teisės aktuose neįgalumas yra dėl asmens kūno sandaros ir funkcijų sutrikimo bei nepalankių aplinkos veiksnių sąveikos atsiradęs ilgalaikis sveikatos būklės pablogėjimas, dalyvavimo visuomenės gyvenime ir veiklos galimybių sumažėjimas; negalia – tai bet koks sutrikimas, sindromas, liga, trauma ar pakenkimas, kuris atima, sumažina arba apriboja asmens galimybę užsiimti kasdiene veikla. Sąvokų reikšmė iš esmės yra ta pati, tačiau, vadovaujantis Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatyme išdėstytais principais, o būtent sistemiškumo, reiškiančiu, kad teisės normos turi derėti tarpusavyje, žemesnės teisės galios aktai neturi prieštarauti aukštesnės galios teisės aktams, tikslinga suvienodinti teisės aktuose vartojamas sąvokas. Atsižvelgiant į tai, sąvoka „neįgalumo“ keistina į „negalios“.	<u>Neatsižvelgta</u> Pažymėtina, kad šių sąvokų skirtumas nedaro jokios įtakos baudžiamojo įstatymo normų taikymui, nesikeičia ir šių normų taikymo sritis. Taip pat šių dviejų sąvokų – neįgalumas ir negalia – reikšmė (nepaisant teisės aktuose pateikiamų apibrėžimų nežymių skirtumų) iš esmės yra ta pati (tas pripažįstamas ir Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybos rašte), teismų praktikoje taip pat nepastebėta šio požymio praktinio taikymo problemų. Todėl, atsižvelgiant į tai, kad <u>neįgalumas</u> (o ne negalia), kaip vienas iš galimų neapykantos išraiškos savarankiškų pagrindų, <i>jau yra numatytas</i> Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso (toliau – BK) 60 straipsnyje nurodytoje baudžiamąją atsakomybę sunkinančioje aplinkybėje ir BK 129, 135 ir 138 straipsniuose nurodytų nusikaltimų kvalifikuotose sudėtyse, siekiant užtikrinti baudžiamajame įstatyme (kaip vientisame teisės akte) vartojamų terminų ir formuluočių suderinamumą ir ryšium su tuo skirtingų kategorijų asmenų vienodą teisinį traktavimą baudžiamojo įstatymo rėmuose, BK 169–170 ¹ straipsnių dispozicijose yra tikslinga palikti „neįgalumo“ požymį.

Teisingumo ministras

 Juozas Bernatoniš